

As a conclusion is confirmed, that in our times there is an urgent necessity in active leaders, and this needs an appropriate system of their preparing, in particular among students.

Keywords: leader, leadership, leadership theory, leadership concept, historical retrospect, phenomenon, society, power, domination, obedience.

Буяк Б. Б., доктор философських наук, проректор по науковій роботі та міжнародному співробітництву, Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка (Україна, Тернопіль), bbb261074@gmail.com

Мировоззренческо-философский анализ студенческого лидерства

В статье проанализировано мировоззренческо-философские аспекты лидерства в студенческой среде. Акцентировано внимание на важности для дальнейшего прогрессивного общественного развития культивирования лидерских качеств среди молодежи, а особенно в среде студенчества.

Автор характеризует основные типы, виды, стили, стадии становления института лидерства среди студенческой молодежи, а также подаются обязательные черты характера лидера, смотря на которые можно надеется на воспитание настоящих лидеров еще со студенческой скамьи.

Как вывод утверждено, что в наше время имеется насущная необходимость в действенных лидерах, а это требует соответственной системы их подготовки, в частности среди студенчества.

Ключевые слова: лидер, лидерство, лидерские качества, студенческий лидер, студент, мировоззренческо-философский анализ, высшее учебное заведение, студенческое самоуправление.

* * *

УДК 1:94:17

Опанасюк Ю. І.,
кандидат економічних наук, докторант,
Національний педагогічний університет
ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), lepan@ukr.net

Людський капітал – основний фактор впровадження освітніх інновацій

Людський капітал – це засада знань, технологічного досвіду, кваліфікації тощо. У сучасних умовах саме він, а не ресурси, технології, матеріальні цінності є основною рушійною силою соціального зростання. Загалом, поява нових форм капіталу – людського, інтелектуального, культурного, структурного свідчить про посилення неекономічних чинників соціально-економічного розвитку людства. Водночас економіка знань потребує фахівців з інформаційних технологій, попит на яких породив явище глобальної мобільності талановитих учених і спеціалістів. Їх міграцію спонукає не тільки більш висока оплата праці в певній галузі знань, але й кращі умови для творчості й саморозвитку та можливість використання досконалої матеріально-технічної бази. Усе це призводить до зростання освітнього рівня населення планети і зростанням освітнього цензу в найбільш розвинених країнах світу.

Ключові слова: людина, культура, глобалізація, людський капітал, економіка знань, освіта.

Ключем до економічного прогресу є соціальний розвиток суспільства. А людина як носій знань, кваліфікації, досвіду є основною продуктивною силою суспільства і найбільшим багатством кожної нації. Тому заснована на знаннях економіка ґрунтується насамперед на: інформаційно-комунікаційному потенціалі; швидкості створення, освоєння і поширення нових технологій.

Наголошуючи, що значні зміни у розвитку людського суспільства пов'язані з розвитком інформаційного суспільства, відмінність якого від попередніх технологічних укладів полягає в базуванні ключових різновидів у людській діяльності на генеруванні знань і обробці інформації, глобально організованих в інформаційній мережі, що функціонують у реальному часі як єдине ціле, підкреслимо, що домінуючим класом нового суспільства стають працівники інтелектуальної сфери, а сам клас інтелектуалів має такі відмінні риси: якості формуються протягом тривалого часу, починаючи зі школи через вищий навчальний заклад і протягом всього періоду праці при самовдосконаленні з набуттям

досвіду; з рівнем підвищення кваліфікації працівників спостерігається тенденція зростання добробуту тієї їх частини, яка має здібності вищі за середні.

Економіка знань потребує здібностей, яких багато хто не має, а попит на фахівців з інформаційних технологій породив явище глобальної мобільності талановитих учених і спеціалістів, міграцію яких спонукає, з одного боку, більш висока оплата праці у галузі знань, а з іншого – можливості для творчості та саморозвитку при отриманні можливості використовувати досконалу матеріально-технічну базу.

Водночас відзначаючи, що практично всі види короткострокових виїздів за кордон є корисними, акцентуємо увагу на тому, що еміграція чи виїзд за кордон фахівців на тривалий час є втратою для країни еміграції. При цьому вона виділяє кілька блоків негативних наслідків:

- послаблюється науково-технічний потенціал, що крім уповільнення науковості і, як наслідок, всього соціально-економічного зростання і складності підготовки молодих учених і фахівців, створює додаткові перешкоди для інтеграції у світове науково-технічне співтовариство;

- залишаються невідшкодованими витрати держави на навчання і підвищення кваліфікації емігрантів;

- значне упущення вигоди, що дорівнює внеску, який очікується від емігрантів в економіку, науку і соціальний розвиток країни за умови їх відмови від від'їзду за кордон.

Підкреслюючи, що в інформаційному суспільстві особливого значення набуває *свобода творчості*, формування її специфічної інтелектуальної атмосфери, зазначимо, що вона сприяє посиленню *транснаціоналізації злочинності*; появі новітніх факторів економічної нестабільності, пов'язаної з *віртуалізацією ринків*, впливом у соціальній сфері при побоюванні щодо формування *кіберцивілізації*, де людська особистість стає знеособленою, відірваною від звичайного середовища при втраті свого творчого потенціалу; безпосереднього зіткнення різних культур і світоглядів, етичних уявлень і традицій, які можуть зруйнувати самотність, духовну і культурну ідентичність.

Повертаючись до *інтелектуального капіталу*, підкреслимо, що *інтелектуальні фонди* все більше витісняють фізичні і фінансові фонди з переліку факторів виробництва, перетворюючи знання у найважливіший чинник виробництва, а працівників інтелектуальної сфери – у домінуючий клас нового суспільства. Притому поява нових форм капіталу – людського, інтелектуального, культурного, структурного (технології, винаходи, публікації й процеси), свідчить про посилення неекономічних чинників соціально-економічного розвитку.

Торкаючись потреб, як основоположної людської цінності щодо задоволення матеріальних потреб і добробуту, коли, на нашу думку, в глобальному розумінні весь прогрес людської цивілізації пов'язаний з ростом потреб і намаганням покращити свій добробут, дослідниця зазначає, що поширена нині споживацька модель призводить: до виснаження природних ресурсів і забруднення довкілля і несе загрозу всьому людству; загрожує міжнародним конфліктом за джерела сировини, загострюючи міжнародні відносини; загрожує руйнівними кризами.

У суспільствах загального добробуту з'являється незацікавленість безглуздістю гонити за споживанням

при спостереганні вакууму духовних цінностей і відсутності суспільних цілей і появи необхідності у більш змістовній діяльності для досягнення самореалізації особистості.

Окреслюючи низку інших неекономічних чинників економічного розвитку, вважаємо, що міграційні процеси в умовах сучасної глобалізації невідворотно супроводжуються зіткненням і дифузією різних культур і запозиченням релігійних і національних традицій, впливаючи як на країни-реципієнти, так і на країни – донори емігрантів.

При оцінці процесів глобалізації, виокремимо й такі важливі риси глобальної економіки, як бурхливий розвиток торговельних зв'язків і транснаціональних корпорацій, динамічність процесів у фінансовій сфері, глибоку трансформацію всієї системи соціальних зв'язків людини, зміни виглядів цивілізацій при русі до знаходження людиною все більшої свободи – економічної, соціальної, політичної і духовної, вихід людської діяльності за національні межі, зміни цілісних пріоритетів, які відчуваючи вплив глобалізації у свою чергу багато в чому визначають її характер.

Притому разом із позитивними сторонами процесу глобалізації, відзначимо й нові проблеми і протиріччя, що породжені нею: при зростанні взаємозалежності зростає й взаємна вразливість країн світу, загострюючи проблеми національної економіки, соціальної і воєнної безпеки; наштовхується на принципово несумісні політичні системи і культурні норми, рівні соціально-економічного і політичного розвитку країн, спосіб життя, уклад і систему цінностей; потенційна загроза демонтажу всієї створеної протягом попереднього сторіччя соціальної надбудови; стурбованість зростанням невизначеності щодо загрози зайнятості, рівня заробітків і добробуту; фундаментальна асиметрія глибоко розділеного світу при співіснуванні крайнощів злиденності і процвітання; збільшення розриву у технологічному та економічному відношенні; нерівномірність країн за рівнем їх інтеграції, конкурентного потенціалу і частці виміру від економічного зростання; неможливість ефективного вироблення чи копіювання, а в деяких випадках навіть використання технологічних новацій постіндустріальних країн в індустріальних чи аграрних суспільствах; нерівні перспективи розвитку для країн і регіонів світу.

Торкаючись проблеми глобального управління і необхідності формування глобальних інститутів, необхідно приділити увагу ролі МОП (Міжнародної організації праці), завданнями якої в умовах розвитку глобалізації економіки мають бути:

- надання допомоги країнам у визначенні національної стратегії з підвищення рівня зайнятості та її якості;
- допомога країнам-учасникам у становленні національних систем моніторингу, технічного збору статистичної та іншої інформації і створенні інформаційних систем ринку праці;
- відстеження глобальних тенденцій, що впливають на стан зайнятості;
- публікації щорічних звітів про зайнятість у світі і надання конкретних рекомендацій;
- розвиток міжнародного співробітництва з широкого кола соціальних і трудових проблем: зайнятості, покращання умов праці, діяльності профспілок, професійної освіти, охорони праці,

боротьби з професійними захворюваннями, соціального забезпечення;

– розробка і прийняття міжнародних позик у вигляді конвенцій, що підлягають ратифікації державами-членами, і рекомендацій”.

Зазначаючи, що останнім часом зростає участь країн, що розвиваються, у глобальних інституціях, підкреслимо, що механізми глобального управління розвиваються незбалансовано за такими недоліками: обмеженість проблемами економічного зростання і фінансової стабільності та декларативний характер заходів щодо таких проблем, як глобальна бідність, ріст нерівності між країнами і в середині країн і неімущих людей у бідних країнах, порушення прав людини; чинні багатосторонні угоди сприяли утворенню глобальних ринків без врахування їх впливу на розвиток людини і динаміку бідності; структури і процеси прийняття рішень на глобальному рівні не є представницькими. Найважливіші економічні структури: МВФ, Світовий банк, Група 8, Група 10, Група 22, ОЕСР, СОТ – знаходяться під переважаючим впливом великих і багатих країн; відсутні механізми, які повинні забезпечити обов'язковість дотримання стандартів і прав людини корпораціями і фірмами, а не тільки урядами.

Загалом, досягнувши піку, сучасна цивілізація на стадії глобалізації переживає кризу всіх існуючих цілісних і раціональних основ і форм життєдіяльності при потребі вирішити найважливішу задачу створення ефективної системи глобального управління, яка б враховувала міжнародні і національні інтереси бідних і багатих країн, сприяла б розвитку людського потенціалу, подоланню існуючого у наш час величезного розриву в соціально-економічному розвитку країн і регіонів світу, що загрожує всьому світу [1, с. 202].

Спостерігаємо на глобальному рівні зростання освітнього рівня населення і освітнього цензу – ХХ-ХХІ століття характеризуються вельми інтенсивним і значним підвищенням освітнього рівня населення планети і зростанням освітнього цензу (обов'язкового рівня освіти) в найбільш цивілізованих країнах світу. Досить сказати, що з 1981 по 2013 р. кількість студентів у США збільшилася з 6,2 млн. до 8,9 млн., в Англії – з 0,2 до 0,5 млн., у Франції – з 0,7 до 1,4 млн. Збільшення кількості освічених людей повинне приводити і приводить до зміни в освітній стратегії в цілому. Стратегічною метою перетворень в сфері освіти є пошук гнучкої моделі освітньої системи, яка включає як загальні (інваріантні) компоненти державної освітньої системи в рівневій ієрархії «по вертикалі» (від дитячого садка до післявузівської освіти дорослих), так і специфічні для окремих територій компоненти в їх взаємозв'язку «по горизонталі» (профільне різномаття) залежно від географічних і національно-етнічних особливостей регіону, традицій, що склалися, потреб і можливостей населення та регіону з метою посилення гармонізуючого ефекту нововведень, вдосконалень і трансформацій, що динамічно розвиваються [2, с. 165].

Становлення нових освітніх систем припускає: розвиток суспільного і особистого усвідомлення освіти як цінності, тобто мотивованого і стимулюючого відношення територіального співтовариства і окремої людини до рівня власної освіти та її якості; формування, стійке функціонування і розвиток освіти як системи, тобто встановлення взаємозв'язку між безліччю освітніх

(державних і недержавних) установ, які розрізняються за рівнем і профілем підготовки, але володіють в своїй сукупності такими інваріантними якостями, як гнучкість, динамічність, варіативність, спадкоємність, цілісність; прогресивний розвиток *освіти як процесу*, тобто технологізованого просування від цілей до результату за допомогою особово-соціальної взаємодії педагогів і тих, хто навчається, що припускає персоніфіковане, емоційно-мотиваційне вдосконалення особи і діяльності педагога: виведення на якісно новий рівень *освіти як результату*, що включає підвищення рівня функціональної грамотності (освіченості, доведеної до суспільного і особистісно необхідного максимуму), професійної компетентності фахівців різного профілю і загальнокультурного рівня різних категорій населення. Таким чином, за минуле сторіччя уявлення про освіту, про можливості людини трансформувалося корінним чином [3, с. 37].

Оцінюючи формування моделі соціальної ринкової економіки в Україні і перспективи розвитку держави, висловимо сподівання, що наша країна зберігає шанси ввійти до інформаційного суспільства на підставі власної моделі нової філософії освітніх інновацій.

Список використаних джерел

1. Touraine A. Beyond Neoliberalism.-Cambridge: Polity, 2001.-128 p. Touraine A. Un nouveau paradigme. Pour comprendre le monde d'aujourd'hui.-Paris: Livre de Poche, 2006. – 410 p.
2. Kellner D. Technological Revolution, Multiple Literacies, and the Restructuring of Education, – in Ilana Snyder, editor, Silicon Literacies. – London and New York: Routledge, 2013. – P.154-169.
3. Гершунский Б.С. Философия образования. – М.: Флинта, 1998. – 427 с.

References

1. Touraine A. Beyond Neoliberalism.-Cambridge: Polity, 2001.-128 p. Touraine A. Un nouveau paradigme. Pour comprendre le monde d'aujourd'hui.-Paris: Livre de Poche, 2006. – 410 p.
2. Kellner D. Technological Revolution, Multiple Literacies, and the Restructuring of Education, – in Ilana Snyder, editor, Silicon Literacies. – London and New York: Routledge, 2013. – R.154-169.
3. Hershunsky B.S. Fylosofyya obrazovanyya. – M.: Flynta, 1998. – 427 s.

Opanasyuk Yu. I., candidate of economic sciences, doctoral student, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kiev), lepan@ukr.net

Human Capital – a major factor implementation educational innovations

Human capital – a principle of knowledge, technological expertise, qualifications and more. In modern terms it was he, not the resources, technology, wealth is the main driving force behind social growth. In general, the emergence of new forms of capital – human, intellectual, cultural, structural evidence of non-economic factors strengthening the socio-economic development of mankind. However, the knowledge economy requires professionals, the demand for which begat the global phenomenon of the mobility of talented scientists and specialists. Their migration induces not only higher wages in a particular area of expertise, but also better conditions for creativity and self-development and the possibility of using perfect material base. All this leads to an increase in the educational level of the world's population and the growth of educational qualifications in most developed countries.

Keywords: people, culture, globalization, human capital, knowledge economy, education.

Opanasyuk Yu. I., кандидат экономических наук, докторант, Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), lepan@ukr.net

Человеческий капитал – основной фактор внедрения образовательных инноваций

Человеческий капитал – это основа знаний, технологического опыта, квалификации и тому подобное. В современных условиях именно он, а не ресурсы, технологии, материальные ценности являются основной движущей силой социального роста. В общем, появление новых форм капитала – человеческого, интеллектуального, культурного, структурного свидетельствует об усилении неэкономических факторов социально-экономического развития

человечества. В то же время экономика знаний нуждается в специалистах по информационным технологиям, спрос на которые породил явление глобальной мобильности талантливых ученых и специалистов. Их миграцию побуждает не только более высокая оплата труда в определенной области знаний, но и лучшие условия для творчества и саморазвития и возможность использования совершенной материально-технической базы. Все это приводит к росту образовательного уровня населения планеты и ростом образовательного ценза в наиболее развитых странах мира.

Ключевые слова: человек, культура, глобализация, человеческий капитал, экономика знаний, образование.

* * *

УДК 1(477):394

Антіфєєва Х.,
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
(Україна, Мелітополь), roman.xdsl@rambler.ru

ПРОБЛЕМА ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ І НЕРІВНОСТІ В КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ: ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ

У статті з філософсько-освітніх позицій досліджено проблему гендерної рівності і нерівності в культурно-освітньому просторі. Проаналізовані напрями в гендерно орієнтованій освіті, які розкривають суть гендерної рівності / нерівності в ВНЗ. Актуальність гендерної проблематики в освіті полягає в тому, що основними завданнями становлення особистості засобами освіти є не тільки в передача знань, а й трансляція соціального досвіду. Навчальні заклади, які є агентами соціалізації особистості, є ще і ретрансляторами гендерних стереотипів та укладів, які формуються під впливом суспільства.

Ключові слова: гендер, гендерна нерівність, гендерна рівність, гендерна освіта, студент ВНЗ.

Актуальність гендерної проблематики визначається необхідністю вивчення специфіки особливостей особистісного розвитку жінок і чоловіків як основи диференціації та індивідуалізації виховання і навчання з метою формування нової гендерної свідомості і створення суспільства, що забезпечує умови самореалізації кожної індивідуальності і включає будь які форми насильства і тиску на особистість.

Важливий внесок у розробку концепції гендерного підходу в педагогічній освіті зробили: О. Вороніна (проблеми розробки теорії та методології гендерних досліджень, визначення їх місця в системі підготовки студентів), Л. Штильова (розробка методичних програм для вчителів з питань упровадження гендерної освіти та виховання в середній школі), І.Кльоцина (шляхи гендерної соціалізації особистості з урахуванням вікових особливостей, розробка практик до гендерної проблематики для студентів з метою гендерних стереотипів) [2]. Гендерний підхід при підготовці майбутніх учителів, урахований у роботах, С. Матюшкової, Н. Гендерник, Л. Шолохової, М. Поливянної, О. Шнирової.

Мета статті полягає в філософському аналізі проблеми гендерної рівності і гендерної нерівності, що зустрічаються культурно освітньому просторі ВНЗ.

В сучасному українському суспільстві, попри проголошену гендерну рівність, існують стереотипи, що формують ставево – рольові очікування. Зокрема, вони перешкоджають рівному доступу чоловіків та жінок до керівних посад – жінка вважається кращим виконавцем, ніж керівником, чоловіки – навпаки. Це можна зафіксувати через наявність у свідомості більш як 50% громадян поділу професій на чоловічі та жіночі. Перші, як правило, пов'язані з фізичною працею, роботою з різними механічними пристроями, керуванням транспортом;